

**БРОШУРА ЗА ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ
ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА
ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ
ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ**

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....	2
ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	3
РАНЛИВИ ГРУПИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	3
ВОДЕЧКИ ПРИНЦИПИ ПРИ РАБОТА СО ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	4
ЗДРАВСТВЕНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	5
ЧЕКОРИ КОИ СЕ ПРЕЗЕМАТ КОГА СЕ СОМНЕВАТЕ ЗА ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	6
ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	8

ВОВЕД

Трговијата со луѓе претставува многу сериозен здравствен ризик, бидејќи е поврзана со физичка и психолошка штета на нејзините жртви.

Кризите имаат влијание врз трговијата со луѓе и во регионите што ги примаат мигрантите како земји за транзит или дестинација.

Цел на документот

Целта на овој документ е да обезбеди практични, неклинички насоки за да им помогне на директно и индиректно засегнатите даватели на здравствени услуги, во идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе (во понатамошниот текст ЖТЛ) и потенцијалните жртви на трговија со луѓе (во понатамошниот текст ПЖТЛ) за:

- Препознавање на здравствените проблеми поврзани со трговијата со луѓе и разгледување на безбедни и соодветни пристапи за обезбедување здравствена заштита за жртвите на трговија со луѓе.
- Прикажување на улогата на давателот на здравствена заштита во идентификацијата на жртвите и потенцијалните жртви на трговија со луѓе.

Целна публика

- Општи лекари, специјалисти и друг здравствен персонал (гинеколози, невролози, специјалисти за заразни болести, педијатри, стоматолози, психолози или психијатри и др.);
- Персонал за итна помош;
- Приватни и јавни здравствени установи;
- Мобилни клиники;
- Секој друг професионалец директно или индиректно вклучен во идентификација на жртви на трговија со луѓе и потенцијални жртви на трговија со луѓе.

ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

(а) „Трговија со луѓе“ значи регрутирање, транспорт, префрлање, засолнување или прифаќање на лица, по пат на закана или со употреба на сила или други форми на принуда, киднапирање, измама, залажување, или со злоупотреба на моќ или на состојба на немоќ или со давање и примање на пари или друга корист заради постигнување на согласност на лице кое има контрола над друго лице, со цел за експлоатација. Експлоатацијата во најмала рака вклучува, експлоатација по пат на принудна проституција или други форми на сексуална експлоатација, присилна работа или услуги, ропство или практики слични на ропство или отстранување на органи.

(б) Согласноста на жртвата на трговија со луѓе за планираната експлоатација наведена во потстав (а) на овој член ќе биде ирелевантна кога било употребено кое било од средствата наведени во потстав (а);

(в) Регрутирањето, транспортот, префрлувањето, засолнувањето или прифаќањето на дете заради експлоатација се смета за „трговија со луѓе“ дури и ако тоа не вклучува ниту едно од средствата наведени во потстав (а) на овој член.

РАНЛИВИ ГРУПИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

- Непридружуваните или разделени деца, деца во движење/ деца мигранти и бегалци;
- Деца жртви на насилство, запоставување и малтретирање;
- Жени на чело на домаќинства (мигранти), жени и девојки жртви на семејно насилство;
- Мигранти и бегалци;
- Идентификувани или неидентификувани жртви кои веќе биле жртви на трговија со луѓе фатени во криза;

- Луѓе кои припаѓаат на малцински групи и жртви на дискриминација - етничка, расна, верска, социјална итн.;
- Раселено население кое прибегнува кон небезбедна миграција;
- Лица во ранлива позиција - род и пол, возраст, сексуална ориентација, статус/нееднаков, социјален, економски, политички и така натаму;
- Лица со попреченост.

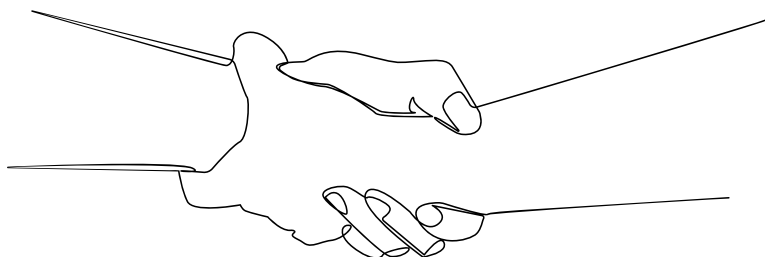
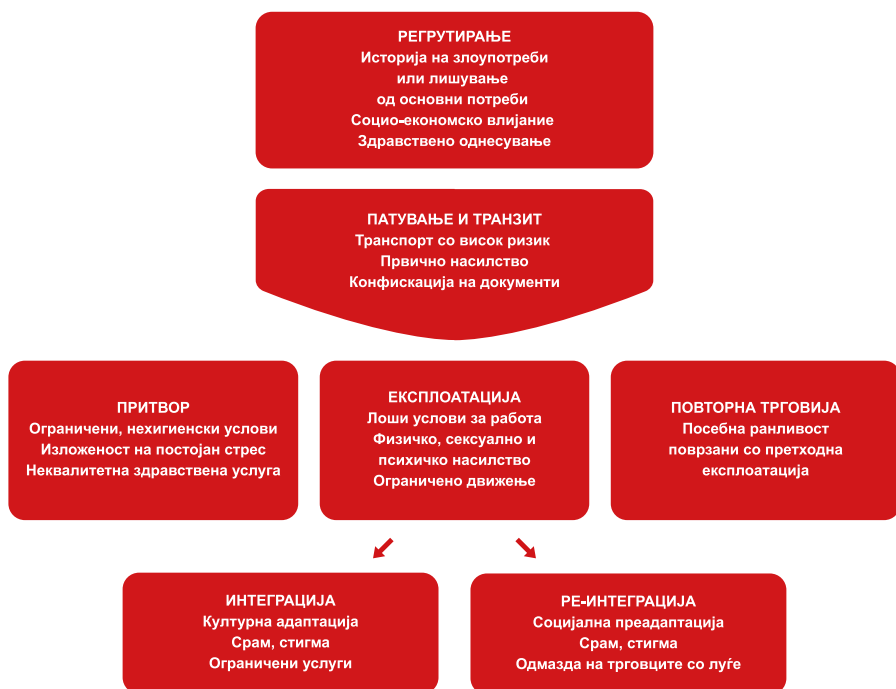
ВОДЕЧКИ ПРИНЦИПИ ПРИ РАБОТА СО ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Следните водечки принципи претставуваат општи етички стандарди во работата со жртви на трговија со луѓе:

- Не наштетувајте;
- Не дискриминирајте;
- Запознајте го вашиот пациент и проценете ги ризиците;
- Подгответе информации за упатување - не давајте ветувања што не можете да ги исполните;
- Адекватно изберете и подгответе преведувачи и соработници;
- Обезбедете анонимност и доверливост;
- Добијте информирана согласност;
- Слушајте ја и почитувајте ја проценката на секоја личност за нивната ситуација и ризиците за нивната безбедност;
- Не ре-трауматизирајте поединци;
- Бидете подготвени за итна интервенција;
- Добро искористете ги собраните информации.

ЗДРАВСТВЕНИ ПОСЛЕДИЦИ ОД ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Влијанија врз здравјето и благосостојбата во различни фази на трговија со луѓе:

ЧЕКОРИ КОИ СЕ ПРЕЗЕМАТ КОГА СЕ СОМНЕВАТЕ ДЕКА ЛИЦЕТО Е ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Воспоставете врска со пациентот

Внимавајте на индициите и забележете ги знаците на предупредување (индикатори)

Погрижете се за безбедноста на вашиот пациент

Обезбедете итна нега доколку е потребно

Водете разговор со вашиот пациент (користете ја „алатката за проценка“)

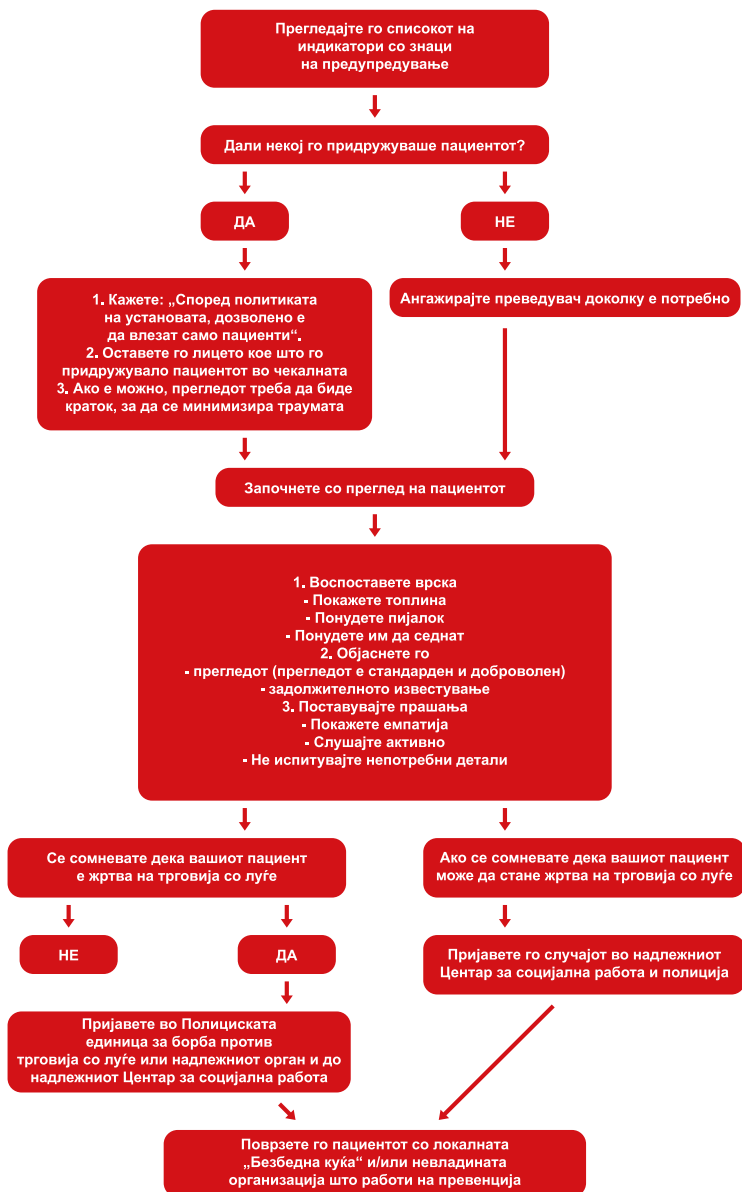

Документирајте каква било самоидентификација направена од жртвата и какви било наоди од вашата здравствена проценка што укажува на експлоатација поврзана со трговија со луѓе

По првичната проценка:

1. Ако се сомневате дека вашиот пациент е жртва на трговија со луѓе, пријавете го случајот во полиција. Доколку лицето е дете, пријавете го случајот и во надлежниот Центар за социјална работа.
2. Ако се сомневате дека вашиот пациент е во ситуација која потенцијално може да доведе до трговија со луѓе, упатете го/пријавете го случајот/пациентот во полиција и Центар за социјална работа, а исто така информирајте го лицето за која било безбедна кука и/или невладина организација која работи со спречување на трговијата со луѓе, исто така, дајте му на лицето информации за достапните услуги, вклучително и телефонските линии.

Графикон на текот на чекори што треба да се преземат доколку постои сомневање за возрасна ЖТП:

ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

→ ОПШТИ ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ

ФИЗИЧКИ ИНДИКАТОРИ

- Неухранетост или генерално лошо здравје: проблеми со исхраната (неухранетост, акутно губење на тежината, губење на апетит)
- Други лица кои зборуваат во име на лицето
- Знаци на физичко малтретирање - особено:
 - Модринки
 - Модринки околу очите
 - Изгореници
 - Исекотини
 - Скршени коски
 - Скршени заби
 - Повеќекратни лузни (вклучително и од електрични удари)
- Доказ за пролонгирана инфекција која лесно може да се лекува преку рутински физички/контроли
- Зависност од дрога и/или алкохол
- Невролошки состојби: главоболка, мигрена, замор, губење на меморијата, вртоглавица од непозната причина, несоница
- Кардиоваскуларни/респираторни состојби кои произлегуваат од стрес: висок крвен притисок, аритмија, акутен респираторен дистрес
- Гастроинтестинални состојби кои произлегуваат од стрес (запек, синдром на нервозно дебело црево)
- Појава на екстремна исцрпеност (темни кругови под очите или подуени очи, бавни движења на телото), блед тен

- Заразни болести (туберкулоза, цревни паразити, хепатитис)
- Хронична болест која не е откриена или лекувана (дијабетес, хипертензија)
- Импетиго и габични инфекции

ПСИХОЛОШКИ ИНДИКАТОРИ

- Поврзаност, симпатии трговецот со луѓе или други жртви, како резултат на траума (на пр. Стокхолмски синдром)
- Кошмари, трауматични спомени
- Самоубиствени идеи
- Зголемен ангажман во високоризични однесувања, како што е бегство или рана сексуална активност ако е малолетно лице
- Фобии
- Самоповредување
- Нарушувања во исхраната
- Злоупотреба на психоактивни супстанции и алкохол
- Посттрауматско стресно нарушување:
 - Постојани симптоми на зголемена возбуда (отежнато заспивање, раздразливост, изливи на гнев, тешкотии со концентрирање, претерана запрепастувачка реакција)
 - Интензивна вознемиреност/реактивност по појава која симболизира или наликува на трауматскиот настан
- Хипер будност или параноја, страв, депресија, потчинување, напнатост и/или нервоза
- Нарушувања на приврзаност:
 - Недостаток или тешкотии при вклучување во социјални интеракции
- Знаци на повлекување, страв, тага или раздразливост
- Деперсонализација или дереализација:
 - Се чувствуваат како надворешен набљудувач, како да се гледаат себеси во филм
 - Емоционална или физичка вкочанетост на сетилата
 - Чувство на отуѓеност од околината

- Нарушувања на дисоцијација:
 - Губење на меморијата
 - Чувство на одвоеност од себе
 - Недостаток на чувство за самоидентитет или префрлување помеѓу алтернативни идентитети

ИНДИКАТОРИ НА ОДНЕСУВАЊЕ

- Пријави за семејно насилство - физичко, емоционално и/или сексуално - или занемарување
- Задоцнет физички или когнитивен развој
- Тешкотии во воспоставување или одржување на здрави врски
- Не може да приложи моментална адреса
- Отуѓување
- Отсуство на желба за помош
- Се лекувал/а во неколку различни болници, но се чини дека нема соодветно следење на состојбите
- Медицинската историја не одговара на повредите
- Нема здравствено осигурување

→ СПЕЦИФИЧНИ ЗДРАВСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ СПОРЕД ВИД НА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

СЕКСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Потврдено е дека возраста на лицето е под 18 години и лицето е вклучено во сексуалната индустрија
- Несовпаѓање во однесувањето наспроти пријавената возраст, т.е. индиции во однесувањето или изгледот кои сугерираат дека лицето е малолетно, но лаже за возраста
- Доказ за сексуална траума
- Повеќекратни или чести сексуално преносливи инфекции (СПИ), особено доказ за недостаток на третман за СПИ
- Нелекувани уринарни инфекции

- Инконтиненција
- Ректални повреди
- Повеќекратна или честа бременост (ниска тежина на мајката, употреба на недозволени дроги за време на бременоста избегнување на редовни контроли на мајката)
- Лица кои се под 18-годишна возраст кои изразуваат интерес или можеби веќе се во односи со возрасни или постари мажи
- Лицето е облечено во несоодветна облека (т.е. долна облека или друга облека поврзана со секс индустријата)
- Присуство на необјаснето или необично ткиво со лузни - потенцијално од принудни абортуси
- Тетоважи на вратот и/или долниот дел на грбот кои лицето не сака да ги објасни - т.е. име или иницијали на маж
- Други видови на жигосување - односно сечење или горење
- Доказ дека жртвата морала да има сексуални односи за време на месечен циклус - т.е. употреба на памучни топчиња или други производи кои оставаат траги
- Жртвите на сексуалната експлоатација често се тепани или удирани на делови од телото кои не му наштетуваат на нивниот изглед, како што е долниот дел на грбот
- Фарингеална траума (лацерации, солзи)

ТРУДОВА ЕКСПЛОАТАЦИЈА

- Здравствени последици од голема изложеност на екстремни температури или на одредени хемиски компоненти (земјоделство, индустрија)
- Состојба на кожата поради нехигиена или ракување со опасни производи
- Болка во грбот, сензорни (вид, слух) и респираторни проблеми
- Повреда на растот и/или недостаток на когнитивен развој
- Ранливост поради попреченост или друга психолошка или физичка состојба на ранливост (на пр. бременост)/физички оштетувања што се чини дека се резултат на осакатување заради просење

ТРГОВИЈА СО ОРГАНИ

- Хируршка лузна
- Злоупотреба на репродуктивни материјали
- Покрај „договорениот“ орган, отстранување и на виталните органи (кои не требало да бидат отстранети)

→ ИНДИКАТОРИ ЗА ФИЗИЧКО НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦА

ФИЗИЧКИ ИНДИКАТОРИ ЗА ФИЗИЧКА ЗЛОУПОТРЕБА

- Необјаснети повреди
- Изгореници (посебно од цигари)
- Неуверливи или неконзистентни објаснувања за повредите
- Повеќекратни модринки во различни фази на заздравувањето
- Модринки лоцирани на лицата, ушите, вратот, задникот, грбот, градите, бутовите, задната страна на нозете и гениталиите
- Модринки кои личат на предмети како што се рака, тупаница, тока на ременот
- Повреди кои не се во согласност со возраста/нивото на развој на детето

ИНДИКАТОРИ ЗА ОДНЕСУВАЊЕ ПОВРЗАНИ СО ФИЗИЧКА ЗЛОУПОТРЕБА

- Страв од враќање дома и страв од родител или старател
- Екстремна загриженост или претпазливост
- Изразена агресија или пасивност
- Лесно треперење или избегнување на допир
- Навредливо однесување или разговор за време на играта
- Не може да се сети како настанале повредите
- Објаснувањето на повредите не е во согласност со природата на повредите

→ ИНДИКАТОРИ ЗА СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА ИЛИ ЕКСПЛОТАЦИЈА

ФИЗИЧКИ ИНДИКАТОРИ ЗА СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА ИЛИ ЕКСПЛОТАЦИЈА

- Нарушувања на сонот
- Мокрење во кревет
- Болка или иритација во гениталната/аналната област
- Тешкотии при одење или седење
- Тешко мокрење
- Бременост
- Позитивно тестирање за сексуално преносливи болести или ХИВ

ИНДИКАТОРИ ЗА ОДНЕСУВАЊЕ ПОВРЗАНИ СО СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА ИЛИ ЕКСПЛОТАЦИЈА

- Сексуална промискуитетност
- Сексуална игра и/или цртежи несоодветни за развојот на возраста
- Суровост кон другите
- Суровост кон животните
- Подметнување на пожари
- Вознемиреност
- Повлеченост

→ ИНДИКАТОРИ ЗА ТЕШКИ ПСИХОЛОШКИ ПОВРЕДИ

ФИЗИЧКИ ИНДИКАТОРИ ЗА ТЕШКИ ПСИХОЛОШКИ ПОВРЕДИ

- Чести психосоматски поплаки (на пр. гадење)
- Мокрење во кревет
- Самоповредување
- Нарушувања на говорот

ИНДИКАТОРИ ЗА ОДНЕСУВАЊЕ ПОВРЗАНИ СО ТЕШКИ ПСИХОЛОШКИ ПОВРЕДИ

- Изразување чувства на несоодветност
- Страв од пробување нови работи
- Претерана усогласеност
- Лоши односи со врсниците
- Преголема зависност од возрасните
- Нарушувања на навиките (цицање, лулање, итн.)
- Нарушувања во исхраната

→ ИНДИКАТОРИ ЗА СЕРИОЗНО ФИЗИЧКО ЗАПОСТАВУВАЊЕ

ФИЗИЧКИ ИНДИКАТОРИ ЗА СЕРИОЗНО ФИЗИЧКО ЗАПОСТАВУВАЊЕ

- Недостиг на соодветна медицинска и стоматолошка заштита
- Често гладни/Немање засолниште
- Тежината на детето е значително помала од нормалната за неговата/нејзината возраст и пол
- Доцнење во развојот
- Постојани (нетретирани) состојби (на пр. вошки, осип од пелена)
- Облека која е валкана, несоодветна за временските услови, премногу мала/голема
- Изложеност на опасности

ИНДИКАТОРИ НА ОДНЕСУВАЊЕ ПОВРЗАНИ СО СЕРИОЗНО ФИЗИЧКО ЗАПОСТАВУВАЊЕ

- Не е пријавен/а во училиште
- Незадоволителен или несоодветен надзор
- Често е уморен/на
- Родителско однесување (кога децата се принудени да ја преземат улогата и одговорностите на родител)

Оваа публикација е овозможена со поддршката дадена од Регионалниот проект за спречување и борба против трговијата со луѓе во име на Министерство за економска соработка и развој на Сојузна Република Германија (БМЗ) и имплементиран од Германското друштво за меѓународна соработка (ГИЗ) во соработка со стратешкиот партнер Регионалната иницијатива за миграции, азил и бегалци (МАРПИ).

Анализата, резултатите и препораките во оваа публикација се мислења на авторот(ите) и не ги одразуваат ставовите на Германското друштво за меѓународна соработка (ГИЗ) или на Регионалната иницијатива за миграции, азил и бегалци (МАРПИ).

Објавено од:

Германското друштво за меѓународна
соработка – ГИЗ

Регистрирани канцеларии:

Бон и Ешборн, Германија

Регионален проект за:

Спречување и борба против трговијата со
луѓе на Западен Балкан
Мартин Хибш
Антоние Грубишиќ 5
1000 Скопје, Северна Македонија
Т +389 23103560
Е martin.hiebsch@giz.de
И www.giz.de/en

Автор:

Бистра Неткова

Дизајн:

Бренд Јунион ДОО Скопје

Во име на:

Германското Сојузно Министерство за
економска соработка и развој (БМЗ)

Датум:

септември 2022 година